

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-4-118

(Önaraştırma)

Karar Sayısı : **09-29/605-145**

Karar Tarihi : 18.6.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)

Üyeler : Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı
KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat
ÇETİNKAYA

B. RAPORTÖRLER : Metin HASSU, Bekir KOCABAŞ, Muhammed
GÜNDOĞDU, Selvi KOCABAY

C. BAŞVURAN : Resen

D. KARŞI TARAF : Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği
Bayındır 1 Sk. No:22/14 Kızılay/Ankara

E. DOSYA KONUSU: Ankara'da faaliyet gösteren sürücü kurslarının, kurmuş
oldukları Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği (Dernek) vasıtasıyla
sürücü kurs fiyatlarını birlikte belirledikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Bir başka ilgili pazara ilişkin şikâyet kapsamında
raportörlerce yapılan tespitler, Ankara'da faaliyet gösteren sürücü kurslarının
kurdukları dernek vasıtasıyla aralarında anlaşma yaparak kurs fiyatlarını birlikte
belirledikleri şüphesini doğurmuş olup, önaraştırma bu kapsamda açılmıştır.

G. DOSYA EVRELERİ: Konuya ilişkin olarak hazırlanan 6.4.2009 tarih ve 2009-4-
47/İİ-09-SK sayılı İlk İnceleme Raporu, 13.4.2009 tarih ve 09-14 sayılı Kurul
toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un
4. ve 6. maddelerinin ihlaline ilişkin bir soruşturma açılmasına gerek olup
olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma
yapılmasına 09-14/312-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 2009-4-118/ÖA-09-MH sayılı Önaraştırma Raporu
5.6.2009 tarih, REK.0.08.00.00-110/175 sayılı Başkanlık önergesi ile 09-29 sayılı
Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- Derneğin Ankara ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının uygulayacakları kurs
fiyatlarını belirlemesinin ve sürücü kurslarının belirlenen fiyatların altında kursiyer
kabul etmesini önlemeye yönelik faaliyette bulunmasının, 4054 sayılı Kanun'un 4.
maddesi kapsamında yasaklanan "teşebbüs birliği kararı" niteliğinde olduğu,

- Bu çerçevede, Derneğe yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal
edildiği iddiası ile bir soruşturma açılmasının mümkün olduğu,

- Bununla birlikte; ilgili pazarda, rekabetin kalıcı bir şekilde tesisi ve benzer
eylemlerin tekerrür etmesinin önlenmesi bakımından; 4054 sayılı Kanun'un 9.
maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, Derneğe ihlale ne şekilde son vereceğine
yönelik bir görüş gönderilmesinin ve buna paralel olarak ilgili pazarda rekabet
ihlallerine yol açan yapısal sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik olarak T.C.

09-29/605-145

Milli Eğitim Bakanlığı'na ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne yazı yazılmasının, soruşturma açılması seçeneğine göre arzu edilen neticeyi daha kısa sürede ve aynı etkinlikle sağlayacağı

görüşlerine yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Hakkında Öneri Yapılan Taraf (Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği)

- 60 Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği'nin merkezi Ankara'dadır. Dernek Tüzüğü'nün 2. maddesinde söz konusu teşebbüs birliğinin amacının; *"üyelerin ortak sosyal, kültürel, ekonomik, mesleki, sportif, eğitim-öğretim vb. ihtiyaçlarını karşılamak, yardımcı olmak, kanun, yönetmelik ve ilgili mevzuata göre açılıp faaliyete başlamış olan kurslar arasında belirli ve ortak gayeleri gerçekleştirmek ..."* olduğu ifade edilmiştir. Derneğin çalışma konuları arasında motorlu taşıt sürücüleri kursları arasında eğitim, öğretim ve diğer faaliyetler için ahenkli çalışma sistemi sağlamak bulunmaktadır.

- 70 Derneğin 24.12.2008 tarihinde yapılan son olağan genel kurul toplantısına 28 kurs temsilcisi katılmıştır. Toplantı Sonuç Bildirimi'ne göre Derneğin toplam üye sayısı 211'dir. Bunlardan 203'ü Ankara'da faaliyet göstermektedir. Dernek Yönetim Kurulu şu kişilerden oluşmaktadır:

Tablo1: Dernek Yönetim Kurulu Üyeleri ve Üyelerin Görevleri

Adı ve Soyadı	Görev	Temsil ettiği MTSK
Vedat ŞAHİN	Genel Başkan	Özkızılay MTSK
Ali Osman TÜRKMEN	Genel Başkan Yrd.	Opera MTSK
Ömer Çetin SUDAN	Genel Sekreter	Emek-8 MTSK
Cafer YALDIZ	Genel Sayman	Yıldız MTSK
Leyla ARSLAN	Teşkilatlanmadan Sorumlu Üye	Gençler MTSK
Yakup DAŞTAN	Teşkilatlanmadan Sorumlu Üye	Kalaba MTSK
Ş. Ramazan AKPINAR	Mevzuattan Sorumlu Üye	Akkarınca MTSK
Hakan BERBER	Mevzuattan Sorumlu Üye	Asrüzgarlı MTSK
Abdullah DELİBAŞ	Basın ve Halkla İlişkilerden Sorumlu Üye	Trafik MTSK
Nuri BELKAYA	İlçeler Arası Koordinasyondan Sorumlu Üye	Akınlar MTSK
Selma KURTULMUŞ	Sosyal İşlerden Sorumlu Üye	Diyar MTSK

Tüzük'te Yönetim Kurulu'nun 7 asil ve 7 yedek üyeden oluştuğu, Dernek temsil yetkisinin Yönetim Kurulu'na ait olduğu; ancak Kurul'un kendi üyelerinden bir veya birkaçına bu yetkisini devredebileceği ifade edilmiştir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- 80 2918 Karayolları Trafik Kanunu'nun 41. maddesinin (d) bendi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde motorlu taşıt kullanabilmek için sürücü kurslarında eğitim almak ve eğitimden sonra düzenlenen sınavları başarı ile geçmek zorunlu olduğundan, kurslar tarafından verilen bu hizmetin herhangi bir ikamesi bulunmamaktadır. Bu çerçevede, ilgili ürün pazarı sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarı olarak belirlenmiştir.

09-29/605-145

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

90 Şikâyete konu teşebbüs birliğinin Ankara ilinde faaliyet göstermesi nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Ankara ili" olarak tespit edilmiştir.

I.3. Yapılan Tespitler ve Deliller

I.3.1. Yapılan Görüşmelere İlişkin Bilgi Tutanakları

I.3.1.1. Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği ve Özkızılay Sürücü Kursu

Raportörlerin görüştüğü, Özkızılay Sürücü Kursu yetkilisi de olan Dernek Yönetim Kurulu Başkanı konuya ilişkin olarak;

100 - Sürücü kurslarının 5580 sayılı Özel Eğitim Kurumları Kanunu, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği, Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursları Yönetmeliği ve Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği çerçevesinde faaliyetlerini yürüterek ücretlerini belirlediklerini; söz konusu mevzuatın sürücü kurslarının ilan ettikleri ücretlere uymasını zorunlu kıldığını; T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Genel Müdürlüğü'nün Ankara Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gönderdiği 20.11.2008 tarih ve 59128 sayılı yazıda da "kurumlarca ilan edilen ücretin altında bir ücretle öğrenci/kursiyer kaydının yapılmaması gerektiği"nin belirtildiğini; ayrıca ilan edilen tarifenin altında kursiyer kaydının yapılması halinde, sürücü kursunun ilan ettiği ücretler ile vergi matrahı arasında fark oluştuğunu; 2008 yılında T.C. Maliye Bakanlığının sürücü kurslarını bu konuda şifahi olarak uyardığını; bununla birlikte, uygulamada sürücü kurslarının ilan ettikleri ücretlere birebir uyduğunu söylemenin mümkün olmadığını;

110 - Sürücü kurslarının, ülkemizde trafik güvenliğinin sağlanmasında kilit rol oynayabilecek kurumlar olduğunu; ancak sektörde var olan haksız rekabet ve denetim eksikliğinin, kursların kendilerine biçilen görevi yerine getirmesini imkânsız kıldığını; uzun süredir sektörde faaliyet gösteren kursların, eğitim kalitesinden ve hatta uyulması zorunlu olan müfredattan taviz vererek maliyetlerini düşürmeye çalıştığını, bunun sonucunda çok düşük ücretlerle kursiyer kaydı yapıldığını; örneğin, mevzuata göre bir sürücü kursunun B sınıfı ehliyet eğitimi için her bir kursiyere en az 20 saat direksiyon eğitimi vermesi gerekirken (bu kalem maliyetin %50'sini oluşturmaktadır.) bu eğitimin yarısının dahi verilmediğini; böylece, gerekli eğitimi tam olarak veren kuruluşlarla eğitimde kısıtlama yapan kuruluşlar arasında maliyet kaynaklı haksız rekabet ortamı oluştuğunu; istihdam ücretleri, SSK primleri gibi diğer maliyet kalemlerinde de benzer durumların yaşandığını; İl Milli Eğitim Müdürü'nün "her şeyin bir maliyeti var. Bu maliyetin altında yapmaya kalkıyorsan o zaman ben hemen şunu düşünürüm: Acaba bunlar eğitim vermeden mi belge verecekler? Acaba bizim bilmediğimiz başka şeyler yapacak da bu işi bu maliyetle halledecek diye düşünürüm" şeklindeki ifadesini de dikkate alarak bir çalışma yaptıklarını; Dernek olarak bir asgari fiyat tarifesinin yayımlanmasını, sektörde asgari bir kalitenin tutturulabilmesi ve haksız rekabetin önlenbilmesine yönelik bir çözüm olarak gördüklerini; ancak bültenlerinde yayımlanan fiyat tarifesinin, Derneğin yetkili karar organları tarafından onaylanmadığını, kendisinin inisiyatifi ile bültende yer aldığını; dolayısıyla tarifenin bütünüyle tavsiye veya haber niteliğinde olup üyeler açısından hiçbir şekilde bağlayıcılığının bulunmadığını; nitekim sektörden aldıkları duyumların, yayımlanan tarifenin üyeler üzerine etkili olmadığını

09-29/605-145

gösterdiğini; bunun üzerine Derneğin üyeler üzerinde yaptırım gücü de olmadığı için yaklaşık bir ay süren bu çalışmalara son verdiklerini;

- Bu süreçte Derneğin, ilan ettikleri ücretlere uymayan sürücü kurslarını T.C. Milli Eğitim Bakanlığına şikâyet ettiğini ve bunu yaparken bazı sürücü kurslarının uyguladıkları fiyatları araştırdıklarını; ancak bu çalışmaların tamamen kursların yasadan kaynaklanan yükümlülüklerine uymalarını temin etmeye ve böylece haksız rekabeti engellemeye yönelik olduğunu

140

ifade etmiştir.

I.3.1.2. Oya Sürücü Kursu (Oya Eğitim Hizmetleri ve İnş. Tic. San. Ltd. Şti.)

Oya Sürücü Kursu yetkilisi konu hakkında, Oya Sürücü Kursu'nun Derneğe üye olmadığını; dolayısıyla Dernek tarafından ilan edilen fiyatların kendileri için hiçbir zaman bağlayıcı olmadığını; hâlihazırda 2008-2009 öğretim yılı içerisinde 2008 yılı Mayıs ayında ilan ettikleri fiyat olan (....) TL. kurs ücretini uyguladıklarını; 2009-2010 dönemi için de bu fiyata yakın bir ücret ilan etmeyi planladıklarını ifade etmiştir. Buna ek olarak Dernek tarafından ilan edilen ücretlere uymayı düşünmediklerini ve bu fiyatlara üyelerin uymasının da mümkün olmadığını belirtmiştir. Yetkili, ayrıca motorlu taşıtlar sürücü kursu sektöründeki sorunların ortadan kalkması için her şeyden önce sürücü ehliyet sınavlarının standardının yükseltilmesinin gerektiğini, bu sorun çözülmedikçe sektörün yapısal sorunlarının ortadan kalkmayacağını dile getirmiştir.

150

I.3.1.3. Özel Çankaya Yıldız Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursu (Eren Eğitim İnş. Emlak San. ve Tic. Ltd. Şti.)

Şirket yetkilisi önaraştırma konusuna ilişkin olarak,

- Derneğe üye olduklarını; 2008-2009 yılında Dernek tarafından hazırlanan tarife doğrultusunda B sınıfı sürücü kursu için 640 ve 645 TL. kurs ücretleri ilan edildiğini; ancak 2008-2009 yılında ortalama (....) ile (....) TL. arasında fiyat uyguladığını, örneğin, zaman zaman üniversite öğrencilerine (....) TL. fiyat uyguladıklarını; 2009-2010 yılına ilişkin fiyatları ilan etmediklerini; ücretlerin birkaç güne kadar Dernek tarafından gazetede ilan edileceğini; Derneğin ilan ettiği tarife doğrultusunda kurs ücretini (....) TL. olarak ilan etmeyi düşündüklerini; bununla birlikte ilan ettikleri fiyatların ne geçmişte ne de bugün gerçekte uygulanan fiyatlar olmadığını; öğrencilerinden aldıkları ücretlerin ilan edilen ücretlerin altında olduğunun faturalardan tespit edilebileceğini; ilan aşamasında ortak hareket etmelerinin temel sebebinin ilan ücretlerini düşürmek ve paylaşmak olduğunu;

160

- Geçtiğimiz yıllarda T.C. Maliye Bakanlığının ilan edilen ücretlerin altında fatura kesilmemesi yönünde telkinde bulunduğunu; Ancak kendilerinin buna karşı çıktıklarını ve müşteriden alınan ücreti faturaya yansıtacaklarını söylediklerini; bunun üzerine anılan Bakanlığın ilan edilen ücretler üzerinden fatura kesilmesi ısrarından vazgeçtiğini; ancak sürücü kurslarından Bakanlığın incelemelerinde kullanabileceği belirli asgari bir fiyatta anlaşarak bu fiyatı ilan etmelerini istediğini; ortak hareketin bir diğer sebebinin de bu olduğunu

170

belirtmiştir.

09-29/605-145

I.3.1.4. Özel Başkentliler Sürücü Kursu (Tek Başkent Eğitim İnş. Emlak Turizm Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.)

180 Şirket yetkilisi, Derneğe üye olduklarını; ücret ilanlarını sürücü kursları adına Derneğin yayımladığını; ancak ilan edilen fiyatlara uyulmadığını; kendilerinin 2008-2009 yılında ortalama (....-....) TL. fiyat uyguladıklarını söylemiştir.

I.3.1.5. Özel Bahçelievler Sürücü Kursu (Er-Tur-Has Eğitim Hizmetleri ve Tic. Ltd. Şti.)

190 Kurs yetkilisi, dernek üyesi olduklarını; kurs ücreti ilanlarını daha önce şirket olarak; 3-4 yıldır ise Dernek vasıtasıyla verdiklerini; ilan edilen ücretlerin hiçbir zaman uygulanmadığını bu konuda Derneğin yaptırım gücü olmadığını; 2008-2009 yılı için ilan edilen ücretlerin B sınıfı için 545 TL. olduğunu; Mart 2009'da bir fiyat birlikteliği oluşturmaya çalıştıklarını ve (....) TL. talep ettiklerini; bu fiyattan kayıt da yaptıklarını ancak diğer kurslar 250 TL.'ye kadar inince yaklaşık 1 ay süren birlikteliğin bozulduğunu ve fiyatlarını indirmek zorunda kaldıklarını; bu dönemde kursların birbirini kursiyer gibi arayarak kontrol ettiklerini; fiyat indirimi yapanları İl Milli Eğitim Müdürlüğüne şikâyet ettiklerini; ancak bu denetimin de uzun sürmediğini; 2008-2009 yıllarında ortalama (....-....) TL. fiyat uyguladıklarını ifade etmiştir.

I.3.1.6. Özel Balgat Sürücü Kursu

200 Derneğe üye olan Kurs'un yetkilisi, Derneğe üye olduklarını; ortalama (....-....) TL. fiyat uyguladıklarını; Dernek tarafından ilan edilen ücretlere uyulmadığını belirtmiştir.

I.3.2. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

Önaraştırma kapsamında Dernek ve sürücü kurslarında gerçekleştirilen yerinde incelemeler sırasında alınan belgelerden edinilen bilgiler aşağıda özetlenmiştir:

- Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğünden Ankara Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne 20.11.2008 tarihinde gönderilen, 59128 sayılı ve "Uyulması Gereken Hususlar" konulu yazıda 5580 sayılı Kanun'a göre kurumlarca ilan edilen ücretlerin altında bir ücretle öğrenci/kursiyer kaydının yapılmaması, buna uymayan kursların genel denetime alınması gerektiği vurgulanmıştır.

210 - Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne gönderilen 4.2.2009 tarih ve 2009/3 sayılı yazıda; 5580 sayılı Kanun, Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği ve Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği'nde özel öğretim kurumlarında ilan edilen ücretlerin usul ve esaslarının belirtildiği, ancak bu ücret ilanından neyin amaçlandığı ve uymayanlar hakkında neler yapılacağına açıklanmadığı belirtilmiştir. Konya'daki sürücü kurslarına yönelik olarak Rekabet Kurulu tarafından yapılan soruşturmaya atıfla Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü Şube Müdürünün "ilan edilen fiyatların maksimum fiyat olarak anlaşılması gerektiği, yani, kurumların ilan ettikleri ücretlerin altına inmelerinin serbest olduğu, ancak üstüne çıkma gibi bir imkânlarının olmadığı" şeklindeki ifadesi ile ilgili Bakanlığın 20.11.2008 tarih ve 59128 sayılı genelgesinde yer alan ilan edilen ücretlerin altında kursiyer kaydının yapılmaması gerektiğine ilişkin ifadenin çelişkili olduğu ifade edilmiştir. Bu nedenle ilan edilen ücretten amacın ne olduğunun izahına, ilan edilen ücretin altında veya üstünde ücret alınıp alınmayacağına açıklık getirilmesine, ilan edilen ücretlere uymayanlara ne gibi

09-29/605-145

yaptırımlar uygulanabileceğinin belirtilmesine, aynı ilde veya ilçede ilan edilen ücretler arasında en fazla ne kadar fark olabileceğine dair bir ölçü getirilmesi gereğine ihtiyaç duyulduğu bildirilmiştir.

230 - Dernek Yönetim Kurulu'nun 10.2.2009 tarih ve 26 sıra numaralı kararında, 20.2.2009 tarihinde Ankara Ticaret Odası (ATO)'nda toplantı yapılmasına, toplantıya İl Milli Eğitim Müdürünün de davet edilmesine ve toplantıda ilan edilen ücretlerin altında kayıt yapılamayacağına ilan edilmesine karar verilmiştir. Bunun akabinde Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilen 13.2.2009 tarih ve 2009/5 sayılı "Sürücü Kursları Toplantısı" başlıklı yazıda, ATO'da 20.2.2009 tarihinde "Kurslarımızın sorunları ve ilan edilen ücretlerin altında kayıt alınmaması" konulu İl Milli Eğitim Müdürünün de katılacağı bir toplantı düzenleneceği belirtilerek, Özel Eğitim'den sorumlu şube müdürlerinin ve tüm sürücü kurslarının kurucu ve müdürlerinin de katılımının sağlanması istenmiştir.

240 - Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından 23.2.2009 tarihinde Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilen yazıda, Derneğe ilan edilen ücretlerin altında kayıt alınması ile ilgili olarak gelen şikâyetlerin doğruluğunun araştırılabilmesi için kursların ilan ettikleri ücretlerin miktarlarını bilmeleri gerektiği belirtilerek, kursların 2008-2009 öğrenim yılı için ilan ettikleri ücretler talep edilmiştir.

- 24.2.2009 tarihinde Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından üye sürücü kurslarına gönderilen 2009/7 sayılı ve "İlan Edilen Ücretlerin Altında Kayıt Alınmaması" konulu genelgede aşağıda yer alan ifadeler bulunmaktadır:

"Sayın Sürücü Kursu Kurucu ve Müdürleri,

250 *Bildiğiniz gibi, kurslarımız büyük sıkıntı içindedir. İçinde bulunduğumuz ekonomik krizin her geçen gün derinleşen etkisiyle, sıkıntımız daha da artacaktır. Dernek yönetimi olarak, bir an önce ve hızla tedbir almak ve çözüm üretmek ihtiyacı hissettik. Bu amaçla, Ankara'da 7 ilçemizde ayrı ayrı toplantılar düzenleyerek, arkadaşlarımızın görüşlerini aldık. Diğer ilçelerimizdeki toplantılara da bu haftadan itibaren devam edeceğiz. Toplantıya ilçelerdeki tüm sürücü kursu kurucularını davet ettik ve gelenlerle toplantılarımızı gerçekleştirdik. Toplantıların sonucunda, ortak kanat olarak, ilan edilen ücretlerin altında kayıt alınmaması kararlaştırıldı.*

İl Milli Eğitim Müdürümüz, Müdür Yardımcımız ve İlçe Milli Eğitim Müdür ve Özel Öğretim Şube Müdürlerimizle yaptığımız görüşmelerde de, yönetmeliklere uyulması ve ilan edilen ücretlerin alınması gerekliliği özenle vurgulanmıştır.

260 *20.2.2009 tarihinde, "ilan edilen ücretlerin altında kayıt alınmaması" gündemiyle, ATO'da yapılan ve tüm sürücü kurslarının kurucu ve müdürlerini davet ettiğimiz toplantıya, Sayın İl Milli Eğitim Müdürümüz Kamil Aydoğan Bey ile Müdür Yardımcılarımız Doğan İlhan ve Erdal Aşçı Beyler de katılmış ve konuşmalarıyla bizlere olan güven ve desteklerini yenilemişler, bizlere güç vermişlerdir. Ayrıca, Federasyon Başkanımız Musa Ayan ile Ticaret Odası Temsilcilerimizin, konuyla ilgili destekleri de bizleri onurlandırmıştır.*

Gündeme ilişkin konuları, ücretlerin uygulama biçimini, düşük ücretle kayıt alanlara karşı ne tür yaptırımlar uygulanacağını, alınması gereken ücret miktarlarını, dernek Başkanı ve Başkan yardımcımızın konuyla ilgili yazılarını, Dernek Başkanımızın toplantıda yaptığı konuşma metni ve diğer faaliyetlerimizi www.surucukurslaribirligi.org sitemizde bulabilirsiniz.

09-29/605-145

270 ...

“Başkaları uymazsa ben zarar görürüm” düşüncesinde lütfen vazgeçin. Siz uyarmanız herkes uyacaktır. %80-90 oranında uyarırsak, emin olun, diğerleriyle mücadele etmemiz ve onları da ikna etmemiz son derece kolay olacaktır.

Uygulamamız 25.2.2009 Çarşamba günü başlayacaktır. İlan edilen ücretler olarak, Derneğimiz tarafından ilan edilmiş, bültenimizde ve sitemizde yayınladığımız ücretler geçerlidir. Bazı arkadaşlarımızın, Ücret İlanlarında belirttikleri %40'lara varan indirimlerin, yönetmeliğimiz açısından hiçbir geçerliliği yoktur. Bu indirimlerin hiçbirini dikkate almayacağız. ...

...

280 *Ayrıca, haksız rekabetin önüne geçmek için, her türlü reklam, promosyon ve ücret farklılığını çağrıştıracak uygulamalardan vazgeçmemiz gerekecek. ...”*

- Şubat 2009 sayılı Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursları Birliği Derneği Bülteni'nde “İlan Edilen Ücretlerin Alınması” başlıklı yazıda, Dernek Danışma Kurulu ve Yönetim Kurulu'nun ortak olarak yaptığı çalışma sonucunda ilan edilen ücretlerin tahsilinde uyulması gereken kuralların tartışıldığı ve genel anlamda yönetmelik hükümlerinin dışına çıkılmamasına karar verildiği belirtilmiştir. Yazıda yer alan, 2008-2009 yılı 3. dönem için ilan edilen ve 31.5.2009'a kadar geçerli olan ücretler aşağıdaki gibidir:

Tablo 2: 2008-2009 yılı 3. dönem için ilan edilen ücretler (TL)

	<i>Taksit</i>	<i>Peşin</i>
B sınıf	645	580
E sınıf	845	760
D sınıf	885	790
H sınıf	640	570
A2 sınıf	410	370

290 Yazının devamında bu ücretlerin altında kayıt alınmayacağı ve bu uygulamanın 25.2.2009 tarihinden itibaren başlayacağı, Kırıkkale gibi Ankara'ya yakın illerde de buna uyulması için çalışmalar yapılacağı belirtilmiştir. Ayrıca, 2009-2010 dönemi için ilan edilecek ücretler konusunda Derneğin çalışmalarını sürdürdüğü ifade edilmiştir. İlan edilen ücretlerin altında kayıt alanlar veya belirlenen ücretlerin dışında ek ücret alanların, kurslar ve Derneğin ilçe temsilcileri tarafından takip ve tespit edilerek Dernek merkezine bildirileceği, Derneğin de gerekli çalışmaları yapacağı ifade edilmiştir. Bunlara ek olarak yazıda; gazete dergi branda broşür internet vs. ile yapılan tanıtım ve reklamlarda “kampanya, indirim, çekiliş, erken kayıt indirimi” gibi ücretlerin farklılığını çağrıştıracak ifadelerin kullanılması yasaklanmıştır.

300 - Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından İl Milli eğitim Müdürlüğü'ne gönderilen 27.2.2009 tarih ve 2009/12 sayılı yazıda, 31.5.2009 tarihine kadar ilan edilmesi gereken 2009-2010 öğretim yılı ücretlerine zemin teşkil etmesi amacıyla, bir ücret tespit komisyonu kurulmasına ve yönetmelik gereği minimum eğitimin maliyetinin tespitine gerek duyulduğu belirtilerek; bu komisyonun İl Milli Eğitim Müdürlüğü başkanlığında kurulması ve Dernek, Federasyon, ATO Eğitim Komisyonu, Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü, İstatistik Enstitüsü ile İl Milli Eğitim Müdürlüğü temsilcisinden oluşması talep edilmiştir.

09-29/605-145

310 - Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından İl Milli Eğitim Müdürlüğüne gönderilen 3.3.2009 tarih ve 2009/14 sayılı yazıda, Derneğin 2 ay boyunca Ankara'nın tüm ilçelerinde tespitler yaptığı ifade edilerek, kursiyer kayıtlarının ilan edilen ücretlerin altında alınmaması ve alanlar hakkında İl Milli Eğitim Müdürlüğüne suç duyurusunda bulunulmasının kararlaştırıldığı belirtilmekte, bu durumun tüm sürücü kurslarına bildirildiği ifade edilmektedir. Yazıda ayrıca, 2.3.2009 tarihinde Dernek ilçe temsilcileri tarafından kursların hangi ücretle kayıt yaptığının araştırıldığı belirtilerek, düşük ücretle kayıt yapan kurslar hakkında, 20.11.2008 tarih ve 59128 sayılı Genelge'ye uymayarak haksız rekabete sebep olmalarından ve eğitimin niteliğini düşürmelerinden dolayı işlem yapılması talep edilmiştir. Söz konusu yazının ekinde ilçe temsilcilerinin yaptığı denetimler ile ilgili notlar bulunmaktadır.

320 - Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından imzalanan 7.3.2009 tarih ve 2009/15 sayılı, "İlan Edilen Ücretlerin Altında Kayıt Alınmaması"na ilişkin Genelge'de; Şubat 2009 tarihli Dernek Bülteni'nde 24.2.2009 tarih ve 2009/7 sayılı Genelge'de ilan edilen ücretlerin altında kursiyer kaydı yapılmamasının, yapanlar hakkında Bakanlığın 20.11.2008 tarih ve 59128 sayılı Genelge'si gereğince İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne suç duyurusunda bulunulacağını ilan edildiği belirtilmiş ve bazı kursların 25.2.2009 tarihinden itibaren bir hafta boyunca ilan edilen ücretler üzerinden kayıt yaparken, yaklaşık 50 kursun düşük ücretlerle kayıt yapmaya devam ettikleri ifade edilmiştir. Genelge'de ayrıca, 2.3.2009 tarihinde ilçe temsilcileri aracılığı ile tüm kursların telefonla arandığı; 50 kurs hakkında İl Milli Eğitim Müdürlüğüne suç duyurusunda bulunulduğu; ilan edilen ücretlerin altında 330 kayıt yapmayan kursların diğerleri tarafından mağdur edildiği; bu şekilde davranan kursların 10.3.2009 tarihinden itibaren tekrar İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne şikâyet edileceği ve ayrıca bültenin ileriki sayılarında teşhir edilecekleri belirtilmiştir.

- 16.3.2009 tarihinde Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından İlçe Milli Eğitim Müdürlüklerine gönderilen ve Dernek Bülteni'nin Nisan 2009 sayısında yayımlanan yazıda;

"Özel Öğretim Kurumları uyguladıkları program türüne göre ücretleri tespit ve ilan ettikleri şekilde uygulamak zorundadırlar. Kurumlarca ilan edilen ücretin altında bir ücretle öğrenci ve kursiyer kaydının yapılmaması gerekmektedir"

denilmektedir.

340 - 25.3.2009 tarihinde Ankara İl Milli Eğitim Müdür Yardımcısı tarafından Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursları Birliği Derneği'ne gönderilen "Öğrenci/Kursiyer Ücretleri" konulu yazıda aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"İlimizde faaliyette bulunan Özel Öğretim Kurumları öğrenci kursiyer ücretlerini Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği'nin 5. 6. ve 7. maddelerinde belirtilen hükümlere göre tespit, ilan ve tahsil edeceklerdir. Özel Öğretim Kurumları uyguladıkları program türüne göre ücretleri tespit ve ilan ettikleri şekilde uygulamak zorundadırlar. Kurumlarca ilan edilen ücretin altında bir ücretle öğrenci ve kursiyer kaydının yapılmaması gerektiği, kurumların uygulayacakları 350 programlarda "Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği" hükümlerine uyulmasının sağlanması, yanlış ve eksik iş ve işlem yapılmaması hususunda 16.3.2009 tarih ve 23405 sayılı yazımızla ilçelerimize bilgi verilmiştir..."

09-29/605-145

- Dernek Yönetim Kurulu Başkanı'nın bilgisayarından alınan bir başka belgede 2009-2010 yılı için ilan edilecek ücretleri belirlemek amacıyla ücret tespit komisyonu tarafından yapılan çalışma sonunda bir fiyat listesi hazırlandığı, bu çalışmayı tüm üyelerle tartışmak ve herkesin onayına sunmak üzere 31.3.2009 tarihinde bir toplantı yapılacağı bilgisi yer almaktadır.

- Nisan 2009 sayılı bültende yer alan bir yazıda, ilan edilen ücretlerden kayıtların devam ettiği ve Derneğin fiyat kontrolünü sürdürdüğü ifade edilmiştir. Buna ek olarak bültende yer alan Ankara merkez ve çevre ilçelerinde 1.4.2009 tarihinden itibaren geçerli olacak motorlu taşıt sürücü kurslarının 2009-2010 öğretim yılı için ilan edilen en düşük ücretleri başlıklı tablo aşağıdaki gibidir:

Tablo 3: 2009-2010 yılı için ilan edilen en düşük ücretler (TL)

Sertifika Sınıfı	Dönemler	Toplam Ücret
A1-A2	1. Dört Ay	380
	2. Dört Ay	382
	3. Dört Ay	385
B	1. Dört Ay	550
	2. Dört Ay	552
	3. Dört Ay	555
E	1. Dört Ay	750
	2. Dört Ay	752
	3. Dört Ay	755
D	1. Dört Ay	780
	2. Dört Ay	782
	3. Dört Ay	785
H	1. Dört Ay	680
	2. Dört Ay	682
	3. Dört Ay	685

- Dernek Yönetim Kurulu'nun 7.4.2009 tarih ve 27 sayılı kararında, ücret takibinden Derneğin vazgeçmesine, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün göreve davet edilmesine, kursların güvenine dayalı hiçbir birliktelik için girişimde bulunulmamasına ve herkesten teyit alınmadan ücret ilanının yayınlanmamasına karar verilmiştir.

- Dernek Yönetim Kurulu Başkanı'nın sürücü kursu kurucu ve müdürlerine gönderdiği bir yazıda, Ankara içindeki ücret farklılıklarını ortadan kaldırmayı planladıkları, ancak yapılan denetimlerde birçok sürücü kursunun 300-350 TL. fiyat vererek ilan edilen fiyatlara uymadığı, uyan kurslardan birçok şikâyet geldiği ve mağdur oldukları belirtilerek, Yönetim Kurulu kararıyla Derneğin ücret takibinden şimdilik vazgeçerek, bu konuda Milli Eğitim Müdürlüklerinin göreve davet edilmesine karar verildiği ifade edilmiştir. Yazının sonunda ise Sivas, Kars, Niğde, Kırşehir ve Çankırı'da 700 TL.'ye kayıt yapılabilirken, bu illerden daha zengin olan Ankara'da bunun mümkün olmadığını şikâyet edilmiştir.

09-29/605-145

380 - Dernek Yönetim Kurulu'nun 21.4.2009 tarih ve 28 sayılı kararında bültenlerin taslağının 3 komisyon üyesi tarafından incelenmesi ve onayından sonra baskıya verilmesine karar verilmiştir. Aynı kararda ayrıca, her ilde her sertifika sınıfı için asgari maliyetlerin tespitine yönelik olarak Rekabet Kurumuna muafiyet başvurusunda bulunulması ve muafiyet verilmesi durumunda ücret ilanlarının buna göre yapılması karara bağlanmıştır.

390 - Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından 18.5.2009 tarihinde sürücü kurslarına gönderilen bir yazıda ücret ilanlarının gazetede yayımlanmayacağı, 31 Mayıs'a kadar İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri Ağ Sistemi (İLSİS)'ne her kurumun kendi ücretlerini gireceği belirtilmekte, Rekabet Kurumu'na valiliklerde oluşacak komisyonlar kanalıyla en düşük maliyet tespiti yapılması ile ilgili verilen dilekçenin cevabının beklendiği, bu cevabın 25 Mayıs'tan önce gelmesi durumunda en düşük maliyetlerin tekrar tespit edilip, üzerine kâr konularak, ücretlerin ona göre girileceği; cevap gecikirse her kurumun 26 Mayıs'tan itibaren en geç 31 Mayıs'a kadar bültende yayımlanan referans ücretleri baz alarak kendilerinin İLSİS'e giriş yapacağı bilgisi verilmiştir.

- Görevli raportörlerce sürücü kurslarında yapılan yerinde incelemelerde, kurslardan 2009 yılının Ocak-Mayıs aylarına ait fatura örnekleri alınmıştır. Söz konusu faturaların tarihi ve tahsil edilen ücretler her bir sürücü kursu için aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir:

Tablo 4: Başkentliler Sürücü Kursu'na ait faturalar

Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
1.1.2009	(...)	28.2.2009	(...)	3.3.2009	(...)	2.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)

Tablo 5: Balgat Sürücü Kursu'na ait faturalar*

Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)
31.1.2009	(...)	4.4.2009	(...)	23.5.2009	(...)
31.1.2009	(...)	20.4.2009	(...)	23.5.2009	(...)
31.1.2009	(...)	25.4.2009	(...)	23.5.2009	(...)
31.1.2009	(...)	29.4.2009	(...)	23.5.2009	(...)
31.1.2009	(...)			23.5.2009	(...)
31.1.2009	(...)			23.5.2009	(...)

09-29/605-145

31.1.2009	(...)			23.5.2009	(...)
31.1.2009	(...)			23.5.2009	(...)
31.1.2009	(...)				

* Nisan ayına ilişkin faturalardaki rakamların diğer aylara göre belirgin şekilde düşük olmasının bir sebebi, ücretsiz kursiyerler için de fatura kesme zorunluluğunun bulunmasıdır. Bir diğer sebebi ise, kursiyerlerin taksitli ödemelerinde her bir taksit için fatura kesilmesidir.

Tablo 6: Özel Çankaya Yıldız Sürücü Kursu 'na ait faturalar

Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)
8.1.2009	(...)	11.2.2009	(...)	25.3.2009	(...)	6.4.2009	(...)	2.5.2009	(...)
13.1.2009	(...)	12.2.2009	(...)	25.3.2009	(...)	6.4.2009	(...)	4.5.2009	(...)
17.1.2009	(...)	12.2.2009	(...)	29.3.2009	(...)	11.4.2009	(...)	5.5.2009	(...)
17.1.2009	(...)	12.2.2009	(...)	29.3.2009	(...)	17.4.2009	(...)	5.5.2009	(...)
19.1.2009	(...)	12.2.2009	(...)	29.3.2009	(...)	18.4.2009	(...)	11.5.2009	(...)
19.1.2009	(...)	12.2.2009	(...)	29.3.2009	(...)	18.4.2009	(...)	23.5.2009	(...)
20.1.2009	(...)	12.2.2009	(...)	29.3.2009	(...)	30.4.2009	(...)	25.5.2009	(...)
21.1.2009	(...)	12.2.2009	(...)	29.3.2009	(...)			25.5.2009	(...)
21.1.2009	(...)	12.2.2009	(...)	29.3.2009	(...)			25.5.2009	(...)

Tablo 7: Özel Bahçelievler Sürücü Kursu 'na ait faturalar

Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)	Tarih	Fiyat (TL)
3.1.2009	(...)	8.2.2009	(...)	17.3.2009	(...)	5.4.2009	(...)
14.1.2009	(...)	8.2.2009	(...)	21.3.2009	(...)		
20.1.2009	(...)	9.2.2009	(...)	21.3.2009	(...)		
21.1.2009	(...)	9.2.2009	(...)	21.3.2009	(...)		
29.1.2009	(...)	9.2.2009	(...)	21.3.2009	(...)		
		9.2.2009	(...)	21.3.2009	(...)		
		9.2.2009	(...)	21.3.2009	(...)		
		9.2.2009	(...)	21.3.2009	(...)		
		9.2.2009	(...)	21.3.2009	(...)		
		9.2.2009	(...)	23.3.2009	(...)		

- Yapılan yerinde incelemelerde, kursların uygulayacakları fiyatları kamuoyuna bildirdikleri gazete ilanlarına ulaşılmıştır. 31.7.2007 tarihli bir gazetede Ankara'da bulunan ve isimleri yazılı olan sürücü kurslarının 1.6.2007-31.5.2008 tarihleri arasında uygulayacakları fiyat listesi yayımlanmış olup, verilen ilanda kursların bu fiyatları uygulamaya mutabık kaldıkları ifade edilmiştir. 28.5.2008 tarihinde bir siyasi gazetede 2008-2009 yılı için uygulanacak kurs ücretleri ilan edilmiştir. Yapılan ilanda 184 adet sürücü kursunun ismi verilerek, bu kursların 1.6.2008-31.5.2008 tarihleri arasında belirtilen ücretleri uygulamakta mutabık kaldıkları belirtilmiştir. Ayrıca, Hitit Deniz Sürücü Kursu'ndan Özel Çankaya Yıldız Motorlu

09-29/605-145

Taşıtlar Sürücü Kursu'na gönderilen bir faks mesajında, Ankara Basın İlan Kurumu Müdürlüğüne gönderilen, içeriğinde kurslar tarafından uygulanacak 2009-2010 öğretim yılı ders saati ücretlerinin yazılı olduğu liste bulunmakta ve bu ücretlerin ilan edilmesi talep edilmektedir.

I.3.3. Gerekçe ve Hukuki Dayanak

420 I.3.3.1. İnceleme Konusu Uygulamalar

Önaraştırma sürecinde elde edilen bilgi ve belgelerin ışığında, ilgili pazarda 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilecek iki ayrı uygulamanın varlığından söz etmek mümkündür. Bunlardan birincisi, Dernek Yönetim Kurulu'nun, 2008-2009 öğretim yılının üçüncü dönemi için bir fiyat tarifesi belirlemesi ve Ankara ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının bu tarifeye uymalarını temin etmeye çalışmasıdır. İkincisi ise, Derneğin 2009-2010 yılı için bir tarife yayımlayarak, sürücü kurslarından 2009-2010 yılı için bu tarifeyi ilan etmelerini istemesidir.

Anılan uygulamalardan ilkinе ilişkin çalışmalar, 2009 yılının başında başlamıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere, Sürücü Kursları Birliği Derneği Yönetim Kurulu, 430 10.2.2009 tarihinde bir karar alarak 20.2.2009 tarihinde ATO'da toplantı yapılmasına, toplantıya İl Milli Eğitim Müdürü'nün de davet edilmesine ve söz konusu toplantıda ilan edilen ücretlerin altında kayıt yapılmayacağına ilan edilmesine karar vermiştir. Ardından da, Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından üyelere yönelik bir genelge yayımlanarak, sürücü kursu yetkilileri ile ilçelerde yapılan toplantıların ve son olarak İl Milli Eğitim Müdürü'nün de katılımıyla ATO'da yapılan toplantının sonucunda, ilan edilen ücretlerin altında kursiyer kaydı yapılmaması yönünde karar alındığı; ayrıca 31.5.2009 tarihine kadar uygulanacak ücretlerin derneğin internet sitesinde yayımlandığı bilgisi üyelere iletilmiştir. 440 Derneğin Şubat 2009 tarihli bülteninde ise 31.5.2009 tarihine kadar uygulanacak fiyat tarifesi yayımlanarak, ilan edilen ücretlere uyulması yönündeki çağrı tekrarlanmıştır. Anılan genelgeye ve bültendeki ifadelere göre, ilan edilen ücretlerin altında kursiyer kaydının yapılmaması yönündeki uygulama, 25.2.2009 tarihinden itibaren başlamıştır. Bu tarihten sonra, Dernek üyelerinin bu karara uyup uymadıklarını tespit etmek üzere, 2.3.2009 tarihinde, Dernek yetkilileri -müşteri gibi- sürücü kurslarını telefonla aramış ve düşük fiyat uygulayan sürücü kursları tespit edilmiştir. Ardından da Derneğin 3.3.2009 tarihli yazısı ile bu sürücü kursları İl Milli Eğitim Müdürlüğüne şikâyet edilmiştir. Ancak İl Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından iddialara ilişkin somut belgelerin talep edilmesi üzerine yapılan şikâyet sonuçsuz kalmıştır. Nihayet Dernek Yönetim Kurulu 7.4.2009 tarihli toplantısında, 450 ücret takibinden vazgeçilmesine, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün göreve davet edilmesine, kursların güvenine dayalı hiçbir birliktelik için girişimde bulunulmamasına karar vermiştir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, Derneğin 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilebilecek bir diğer uygulaması, 2009-2010 yılı için bir fiyat tarifesi yayımlayarak sürücü kurslarından bu tarifeyi ilan etmelerini istemesidir. Derneğin bu faaliyeti, esasında ilgili pazarda geçmiş yıllardan beri devam eden bir uygulamanın sürdürülmesinden ibarettir. Şöyle ki, 11.2.2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Özel Öğretim Kurumları Öğrenci Ücretleri Tespit ve Tahsil Yönetmeliği" öncesinde uygulanan 4.6.1998 tarihli Yönetmelik 460 uyarınca, sürücü kurslarının tespit ettikleri tarifeleri basın yoluyla ilan etmeleri gerekmekteydi. Bu süreçte sürücü kursları ayrı ayrı ilan vermek yerine, Dernek

09-29/605-145

aracılığıyla ortak ilan vermişlerdir. Böylece hem sürücü kursları arasında ilan edilen fiyatlarda birliktelik sağlanmış, hem de ilan masraflarında tasarrufa gidilmiştir. Ancak, 11.2.2009 tarihinde yeni Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte, basın yoluyla ilan zorunluluğu kalktığı için, sürücü kurslarının ortak bir tarife yayımlamalarını temin üzere Dernek tarafından girişimde bulunulması ihtiyacı doğmuştur. Bu çerçevede, öncelikle Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından İl Milli Eğitim Müdürlüğüne 27.2.2009 tarihinde bir yazı gönderilerek, 31.5.2009 tarihine kadar ilan edilmesi gereken 2009-2010 öğretim yılı ücretlerine temel teşkil etmesi amacıyla, İl Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonunda bir ücret tespit komisyonunun kurulması ve bu komisyonun Yönetmelik gereği verilmesi gereken minimum eğitim maliyetini tespit etmesi istenmiştir. Ancak İl Milli Eğitim Müdürlüğünden bu çağrıya olumlu bir yanıt alınamaması üzerine, 2009-2010 yılı fiyat tarifesi tespitine yönelik olarak mezkûr teşebbüs birliği bünyesinde bir çalışma yapılmış ve belirlenen tarife, Derneğin Nisan 2009 tarihli bülteninde yayımlanmıştır. Dernek Yönetim Kurulu Başkanı tarafından 18.5.2009 tarihinde sürücü kurslarına gönderilen yazıda ise, ücret ilanlarının gazetede yayımlanmayacağı, 31 Mayıs'a kadar İLSİS'e her kursun uygulayacağı ücreti kendisinin gireceği belirtilmiş; ayrıca Rekabet Kurumu'na valiliklerde oluşacak komisyonlar kanalıyla en düşük maliyet tespiti yapılması ile ilgili verilen dilekçenin cevabının beklendiği, bu cevabın 25 Mayıs'tan önce gelmesi durumunda en düşük maliyetlerin tekrar tespit edilip üzerine kâr konularak, ücretlerin ona göre girileceği; cevap gecikirse her kursun 26 Mayıs'tan itibaren en geç 31 Mayıs'a kadar bültende yayınlanan referans ücretleri baz alarak İLSİS'e veri girişi yapacağı ifade edilmiştir.

1.3.3.2. Dernek'in Uygulamalarının 4054 Sayılı Kanun'un 4. ve 5. Maddeleri Kapsamında Değerlendirilmesi

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde;

"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır..."

hükmüne yer verilerek amacı veya etkisi rekabeti engelleme, sınırlama veya bozma olan teşebbüsler arası anlaşmalara, uyumlu eylemlere ve teşebbüs birliği kararlarına karşı genel bir yasaklama getirilmiştir.

4054 sayılı Kanun'un 2. maddesinde ise "teşebbüs birliği"; *"teşebbüslerin belirli amaçlar için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlik"* şeklinde tanımlanmıştır. Bu çerçevede, ilgili pazardaki sürücü kurslarının bir araya gelmesi ile oluşturulan Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği'nin, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir "teşebbüs birliği" olduğu kanaatine varılmıştır.

Derneğin inceleme konusu uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için öncelikle bu uygulamalarının bir "teşebbüs birliği kararı" niteliğini haiz olması gerekmektedir. Yukarıda belirtilen uygulamalardan ilki, yani sürücü kurslarının ilan edilen ücretlere uymasının sağlanması yönünde çalışma yapılması kararı, Dernek Yönetim Kurulu'nun 10.2.2009 tarihli kararı ile hayata geçirilmiştir. İkinci uygulamaya, yani 2009-2010 öğretim yılı tarifesinin belirlenmesine ilişkin olarak ise Dernek Yönetim Kurulu

09-29/605-145

510 tarafından alınmış spesifik bir karar bulunmamaktadır. Bununla birlikte, Derneğin Şubat 2009 tarihli bülteninde, anılan çalışmaların Dernek bünyesinde başlatıldığı bilgisi yer almış; Nisan 2009 tarihli bülteninde ise belirlenen tarife yayımlanmıştır. Ayrıca, Dernek Yönetim Kurulu'nun 21.4.2009 tarihli kararı ile Nisan 2009 bülteninin içeriğinin üç komisyon üyesi tarafından incelenip onaylandıktan sonra yayımlanmasına karar verilmiştir. Dolayısıyla, anılan bültende yayımlanan tarife Dernek bünyesinde hazırlanmış ve Dernek Yönetim Kurulu tarafından yetkilendirilen kişilerin onayıyla ilan edilmiştir. Bu tespitler ışığında, Derneğin yukarıda belirtilen uygulamalarının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında, "mal veya hizmetlerin satış fiyatlarının ve şartlarının belirlenmesine" yönelik bir teşebbüs birliği kararı olduğu düşünülmektedir.

520 Bununla birlikte, inceleme konusu dosya bakımından dikkati çeken husus, Dernek kararlarının üyeler üzerinde herhangi bir bağlayıcılığının bulunmamasıdır. Bu noktada, bir teşebbüs birliği kararının üyeleri açısından salt tavsiye niteliğinde olması halinde de Kanun'un ihlalinin söz konusu olup olmayacağı hususunun açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Genel kabul gören anlayışa göre "karar" kavramının, "bağlayıcı ve etki doğurucu" anlamı bulunmaktadır. Tavsiye ile karar arasındaki temel fark da, bağlayıcılık noktasında ortaya çıkmaktadır. Kararda üyelerin uyma zorunluluğu bulunmasına karşılık, tavsiye durumunda bu söz konusu değildir. Bununla birlikte, 4054 sayılı Kanun'da "teşebbüs birliği kararı" ilişkin bağlayıcı bir tanım yapılmamıştır. 530 Ayrıca Kanun'un 4. maddesi'nde rekabeti bozan teşebbüs birliği kararlarının yanında, rekabeti bozabilecek nitelikteki teşebbüs birliği kararları da yasaklanmıştır. Bu hususlar dikkate alındığında, "teşebbüs birliği kararı" kavramının, bağlayıcı nitelikte olmayan teşebbüs birliği kararlarını da içerecek şekilde geniş yorumlanması gerekmektedir. Nitekim ülkemiz rekabet hukuku mevzuatına mehzaz teşkil eden Avrupa Birliği rekabet hukuku uygulamasında da, uyulması zorunlu nitelik arz etmeyen tavsiye mahiyetindeki teşebbüs birliği kararlarının da 81. madde kapsamında değerlendirildiği görülmektedir.

İncelemeye konu işlem bu bağlamda değerlendirildiğinde, Derneğin sürücü kurslarının ücretlerini belirlemesi ve kurslardan ilan edilen ücretin altında kursiyer 540 kaydı yapmamalarını istemesi, Dernek üyeleri açısından bağlayıcı nitelikte olmayıp tavsiye niteliğindedir. Nitekim önaraştırma sürecinde kurslardan temin edilen fatura örnekleri ve sürücü kursları temsilcileri ile yapılan görüşmeler de, Dernek tarafından alınan kararların bağlayıcı olmadığını, Dernek üyelerinin de alınan kararlara uymadığını açıkça ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, yukarıda sunulan açıklamalar çerçevesinde, Dernek tarafından alınan tavsiye niteliğindeki bu kararlar, uygulanmamış olsalar dahi ilgili pazardaki rekabeti bozma amacını taşımakta olup, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında yasaklanan davranışlardandır.

550 Diğer taraftan inceleme konusu uygulamalar, piyasaya sunulan mal ve hizmetlerin fiyat ve satış koşullarının belirlenmesine yönelik davranışlar olduğu için, rekabet hukukunda "per se" yasak kabul edilmektedir. Dolayısıyla anılan uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında muafiyetten yararlanması mümkün değildir.

İnceleme konusu dosya kapsamında soruşturma açılıp açılmamasına karar verilirken, rekabet hukukunun amacını ve bu kapsamda Rekabet Kurumunun görev

09-29/605-145

ve işlevini de dikkate alan daha geniş bir perspektiften değerlendirme yapmak faydalı olacaktır.

560 Günümüzde rekabet hukukunun nihai amacının, iktisadi etkinliğin sağlanarak refahın artırılması olduğu yönünde genel bir mutabakatın bulunduğu söylemek mümkündür. Dolayısıyla, rekabet hukuku uygulamalarının bir bütün olarak bu amaca hizmet etmesi gerektiği kuşkusuzdur.

"Sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarı" gibi, rekabet ihlallerinin yoğun olarak yaşandığı pazarlardaki uygulamalar değerlendirilirken, olay bazında Kanun'un ihlal edilip edilmediğinin tespit edilerek salt "cezalandırıcı-caydırıcı" bir yaklaşım çerçevesinde yaptırımların uygulanmasının ötesinde, pazarda "kronik rekabet ihlallerine" yol açan faktörlerin tespit edilmesi ve bu tespitler çerçevesinde kalıcı bir rekabet ortamının oluşmasına katkı sağlayacak iktisadi ve hukuki tedbirlerin alınması gereklidir.

570 Bu genel açıklamaların ışığında inceleme konusu dosya değerlendirildiğinde, sektörde yaşanan rekabet sorunları da dâhil olmak üzere sektörün sorunlarının büyük çoğunluğunun temelde düzenleme ve denetim eksikliğinden kaynaklandığı görülmektedir. Sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri, doğrudan toplumun can güvenliğini etkileyen bir hizmet olduğu için belli standartlarda verilmesi gerekmektedir. Bu yönüyle söz konusu hizmetin sunumunun sıkı bir düzenleme ve denetime tabi olması önem arz etmektedir. Ne var ki, sektörü düzenleyen mevzuat incelendiğinde, sektörün sağlıklı işleyişine imkân verecek düzenleme ve denetim altyapısının bulunduğu söylemek mümkün değildir. Örneğin, sektördeki hizmet standartlarının önemine rağmen, ülkemizde sürücü kurslarının açılmasının, oldukça kolay yerine getirilebilir şartlara bağlandığı 580 görülmektedir. Öte yandan, sunulacak eğitimle ilgili birtakım niceliksel standartlar mevzuatta öngörülmüş olsa bile, bu eğitim sonrasında yapılan uygulama sınavının (ehliyet sınavının) yeterince ölçücü olmaması, sürücü kursları tarafından verilen eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum ise, sürücü adaylarının daha ucuz fakat daha düşük nitelikli eğitim sunan sürücü kurslarını tercih etmelerine yol açmakta ve böylece ilgili pazarda, "ters seçim" olarak adlandırılan durumun oluşmasına neden olmaktadır.

İlgili pazara girişte yüksek hizmet standardını gerektiren şartların öngörülmemiş olması, ülkemizde sürücü kursu sayısının aşırı bir şekilde artmasına yol açmış ve bu durum pazarda arz fazlasının oluşmasını beraberinde getirmiştir. Normal pazar 590 koşullarında arz fazlası, tüketicilerin tercih seçeneklerini artırdığı ve fiyatları düşürdüğü için tüketici refahı açısından tercih edilen bir durumdur. Ancak sürücü kursları özelinde bu durum, denetim eksikliğinin de etkisiyle sağlıklı bir fiyat ve hizmet rekabetine yol açmak yerine, yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde, teşebbüslerin sundukları hizmeti ve eğitim kalitesini kısımlarına ve böylece fiyatlarını düşürmelerine yol açmıştır. Tüketici tercihlerindeki "ters seçimin" de etkisiyle bu durum, kaliteli hizmet sunan teşebbüsler açısından adil olmayan bir rekabet ortamı doğurmuştur. Böylece, bu ortamdan kurtulmanın çaresini arayan teşebbüsler, ortak bir fiyat tarifesi belirlemeyi ve belirlenen bu tarifeye uyulmasını 600 temin etmeyi bir çıkış yolu olarak görmüşlerdir. Nitekim önaraştırma sürecinde yapılan görüşmelerde de sektör temsilcileri, Dernek tarafından yapılan çalışmaların sektördeki bu sağlıksız rekabet ortamına son verme amacını taşıdığını ifade etmişlerdir.

09-29/605-145

Sektöre ilişkin olarak belirtilmesi gereken bir diğer husus, mevzuatın ve ilgili kurumların işlemlerinin yarattığı hukuki belirsizliktir. Nitekim Kayseri ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının kurmuş oldukları dernek vasıtasıyla sürücü kurs ücretlerini birlikte belirlemesine yönelik olarak yürütülen soruşturma sonucunda alınan 23.8.2007 tarih ve 07-68/838-309 sayılı Kurul Kararı'nın gerekçesinde, sürücü kursları tarafından alınan kararların Kanun'un 4. maddesinin (a) bendine uygunluk gösterdiği ve ihlal teşkil ettiği belirtilmiş; ancak konuya ilişkin Milli Eğitim Bakanlığı uygulamalarının, mahkeme kararlarının ve müfettiş raporlarının pazardaki fiyatların tespiti ve tespit edilen fiyatlar üzerinden indirim yapılmaması hususunda teşebbüsleri yönlendirdiği belirtilmiş, bu nedenle Dernek ve teşebbüslere ceza verilmesine yer olmadığı ifade edilmiştir.

Benzer şekilde Konya ilinde faaliyet gösteren sürücü kurslarının kurmuş oldukları dernek vasıtasıyla sürücü kurs ücretlerini birlikte belirlemek suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası üzerine yürütülen soruşturma sonucunda Rekabet Kurulu, Konya Motorlu Taşıtlar Sürücü Kursları Birliği Derneği ve 32 sürücü kursunun 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerini tespit etmiş; ancak anılan teşebbüslerin Kanun'un 16. maddesi uyarınca cezalandırılmasına gerek olmadığına karar vermiştir. Karar gerekçesinde rekabet ihlalinin ortaya çıkmasında teşebbüslerin yanı sıra Milli Eğitim Bakanlığı'nın yaptığı düzenleme ve uygulamalardaki belirsizlikler ve yargı organlarının tereddüde yol açan kararlarının da etkili olduğu, bu nedenle Dernek ve teşebbüslere ceza verilmesine gerek olmadığı belirtilmiştir.

Söz konusu ifadelerde de açıkça görülebileceği üzere "sürücü adaylarına yönelik özel öğretim hizmetleri pazarı"na ilişkin hukuki düzenlemelerde teşebbüslerin etkin bir şekilde rekabet etmelerinin temini ve sağlıklı bir yasal zeminin tesisi açısından önemli sıkıntılar bulunmaktadır. Yukarıda aktarılan Milli Eğitim Bakanlığı genelge ve yönetmelik hükümlerinin yanı sıra günümüze kadar Rekabet Kurulu nezdinde ilgili pazara ilişkin olarak alınan kararların sayısı ve bu kararlara dayanak teşkil eden gerekçeler de bu hususun açık göstergeleri olarak değerlendirilmektedir.

İlgili pazarda hukuki alt yapı yetersizliğinin yanında sektöre yönelik denetimler konusunda da ciddi eksikliklerin bulunması yapılan yerinde incelemelerde tespit edilen ve rekabet değerlendirmeleri açısından önem arz eden bir başka husustur. Nitekim maliyetin altında ücretlerle hizmet sunumunun gerçekleştirildiği bir pazarda ciddi denetim eksikliklerinin bulunması bu pazarda faaliyet gösteren teşebbüsler arasında sağlıklı bir rekabet ortamının tesis edilmesi bakımından önemli bir engel oluşturmaktadır.

Hukuki düzenlemelere ilişkin aksaklıklar ve sektöre yönelik denetimler konusundaki sorunlar bir arada değerlendirilerek, böyle bir ortamda faaliyet gösteren teşebbüslerin/Derneğin 4054 sayılı Kanun'un ihlali niteliğindeki uygulamalarına istinaden teşebbüslere ve/veya Derneğe soruşturma açılmasının ilgili pazarda sağlıklı ve kalıcı bir rekabet ortamının tesis edilmesi için en etkin bir yol olmayacağı neticesine varılmıştır.

Ayrıca son olarak, ihlali oluşturan Dernek faaliyetlerinden ilkinde, yani sürücü kurslarının ilan edilen fiyatlara uymasının temin edilmesine yönelik çalışmalara hâlihazırda son verildiğinin belirtilmesi gerekmektedir. Yukarıda da belirtildiği üzere, Dernek Yönetim Kurulu'nun 7.4.2009 tarihli kararında, Dernek tarafından ücret takibinden vazgeçilmesine, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün göreve davet

09-29/605-145

650 edilmesine, kursların güvenine dayalı hiçbir birliktelik için girişimde bulunulmamasına ve herkesten teyit alınmadan ücret ilanının yayınlanmamasına karar verilmiştir. Kaldı ki, 25.2.2009 tarihinde başlayıp, 7.4.2009 tarihinde sona eren ilk karara Dernek üyeleri tarafından uyulmamış, sürücü kursları ilan edilen ücretlere rağmen düşük ücretle kursiyer kaydı yapmaya devam etmişlerdir.

Bu çerçevede piyasada kısıtlı bir etki oluşturan dosya konusu olaya ilişkin olarak soruşturma açılmasına gerek olmadığı, ancak Derneğin uygulamanın 4054 sayılı Kanun uyarınca yasaklanan eylemler arasında olduğu hususunda uyarılmasının yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.

660 J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

1. Dosya konusu iddialar ile ilgili olarak Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneği hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

2. Bununla birlikte, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bulunan sürücü kurslarının uygulayacakları kurs fiyatlarını belirlemeye ve sürücü kurslarının belirlenen fiyatların altında kursiyer kabul etmesini önlemeye yönelik her türlü eyleme son verilmesi, bunun için gerekli işlemlerin işbu kararın tebliğinden itibaren 30 gün içinde yapılarak Rekabet Kurumuna tevsik edilmesi, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağına bildirilmesi yönünde Motorlu Taşıt Sürücü Kursları Birliği Derneğine 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş yazısı gönderilmesi hususunda Başkanlığa yetki verilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.